

INFORME SOBRE EL FOMENT DE LES **ARTS ESCÈNIQUES**

A MENORCA

FASE DE
DIAGNÒSTIC I
PROPOSTES D'ACCIÓ
PER AL PERÍODE
2017-2019

Autors: Sergi Marí i
Francina Moll
La Trup
Setembre 2016

The dance
Marc Chagall

CONSELL INSULAR
DE MENORCA
DEPARTAMENT DE CULTURA I EDUCACIÓ

Índex

1. INTRODUCCIÓ	3
2. ANÀLISI DAFO INICIAL	5
3. INFORME DEL DIAGNÒSTIC	6
3.1. Les peces del Sistema de les arts escèniques de Menorca	7
3.2. Els nostres principis de partida	8
3.2.1. Creiem en el teatre com a servei públic	8
3.2.2. El teatre públic ha de ser participatiu (obert als artistes i als públics)	8
3.2.3. El sistema de les arts escèniques ha de ser sostenible	8
3.3. Els factors claus del sistema de les arts escèniques a Menorca	8
3.3.1 Les escoles i els/les escolars	9
3.3.2 Els mitjans de comunicació	9
3.3.3 Les persones espectadores	9
3.3.4 Les entitats culturals	10
3.3.5 Els artistes	10
3.3.6 La producció i la distribució	10
3.3.7 La programació	11
3.3.8 Les administracions públiques	11
3.4. Els motors: factors de creació de públics	13
4. PROPOSTES D'ACCIÓ	14
4.1. Crear un marc institucional de participació i concertació permanents	14
4.2. Més enllà de l'Agenda Cultural: un grup tècnic coordinador de la programació cultural de Menorca	15
4.3. Revisió del sistema insular de subvencions a les arts escèniques	16
4.4. Els premis de les arts escèniques de Menorca	16
5. CONTINUAR LA FEINA A PARTIR DE PROCESSOS PARTICIPATIUS SOBRE EL SISTEMA DE LES ARTS ESCÈNIQUES DE MENORCA	17
ANNEX 1. ELS GRUPS FOCALS	19
ANNEX 2. ESTADÍSTIQUES DEL CONSUM CULTURAL A LES ILLES BALEARS - RESUM	35
ANNEX 3. ESTADÍSTIQUES CULTURALS DE REFERÈNCIA GENERAL	39

1. INTRODUCCIÓ

En aplicació de la proposta feta al Departament de Cultura i Educació del Consell Insular de Menorca a finals de juny de 2016, que ha estat objecte d'encàrrec per a la part corresponent a la FASE DE DIAGNÒSTIC, procedim a detallar els resultats del treball realitzat durant els mesos de juliol i agost de 2016, que s'ha centrat en fer emergir les opinions rellevants en el context d'interès a partir de tècniques de tipus qualitatiu. Aquestes han estat principalment dues: els GRUPS FOCALS (*Focus Groups*) i les ENTREVISTES INDIVIDUALS.

L'estructuració lògica de la feina es pot presentar amb les següents parts:

A. Determinació d'un horitzó temporal de l'objectiu perseguit que ha d'estar present en els grups de discussió i en les entrevistes i en la nostra feina de diagnòstic. Ha de ser suficientment a prop per a no tractar de temes massa utòpics, però prou lluny del present per evitar la manifestació dels interessos immediats. Es proposa com a horitzó dels objectius a aconseguir la temporada 2019-2019. Per altra banda això és important per al realisme de les propostes, ja que s'adrecen al Consell Insular de

Menorca, sotmès a un mandat polític concret.

B. Realització d'un anàlisi DAFO del Sistema de les Arts Escèniques de Menorca. Aquest anàlisi constitueix el punt de partida del diagnòstic. Té dues funcions: a) reflecteix la visió inicial sobre la situació de les Arts Escèniques a Menorca que té l'equip tècnic; b) serveix de base per a encetar les discussions del Grups Focals.

C. Determinació dels Grups Focals. Des del nostre punt de vista (ja exposat en la proposta feta al Departament Insular de Cultura i Educació), són necessaris tres GRUPS FOCALS: de creadors, de públics i de gestors. Això significa una opció metodològica a favor d'una certa homogeneïtat en la definició del grup, apostant per la profunditat de la discussió, però que convé compensar amb diversitat interna dels participants per afavorir la confrontació de punts de vista diferents.

Altres detalls del mètode concret de Grups Focals aplicat:

-Les discussions s'han desenvolupat a les dependències del Consell Insular de Menorca.

-Cap dels grups no ha superat les dotze persones

-S'ha aplicat una tècnica de “moderador dual”, amb una persona que exerceix la moderació i l'altra que fa de relatora.

-Les discussions han estat obertes i lliures, però conduïdes de forma que no s'allunyessin del focus. S'han dividit en dues parts d'una hora cadascuna. La primera part, comuna als tres grups, ha tractat sobre l'anàlisi DAFO inicial presentat. La segona part, específica per a cada grup, s'ha basat en una sèrie de preguntes.

Els resultats d'aquesta part es presenten en l'**Annex 1**.

D. Realització d'entrevistes individuals a certes persones qualificades per la seva trajectòria, punt de vista privilegiat o capacitat d'influència sobre el tema. Durant la primera fase, de diagnòstic, s'han entrevistat tres persones: Conxa Juanola, antiga directora-gerent del Teatre Principal de Maó i actualment batlesa de Maó; Maria Camps, cantant, actriu, crítica d'espectacles, ensenyant i

productora; Miquel Maria, conseller insular del Departament de Cultura i Educació del CIME. Les aportacions d'aquestes persones han servit als autors per contrastar i modificar les seves pròpies conclusions. A totes tres els agraïm molt sincerament la seva valuosa col·laboració.

Aquest treball evita identificar opinions amb persones concretes i, per tant, no hi presentem un annex amb les entrevistes, (com sí fem en el cas dels Grups Focals, per la seva naturalesa d'opinió col·lectiva, no identificable amb persones concretes).

E. Redacció de l'informe de l'equip responsable del diagnòstic, amb les seves conclusions, proposta de continuació del treball a mig termini i algunes propostes d'actuació a curt termini. Cal deixar ben clar que els autors exposen aquí les seves pròpies reflexions i conclusions. Aquestes han estat molt enriquides, òbviament, pel procés participatiu dut a terme, però, en darrera instància, aquest informe reflecteix únicament la posició dels autors, en tant que professionals de les arts escèniques i de la gestió cultural.

2. ANÀLISI DAFO INICIAL

DAFO del sistema de les arts escèniques a Menorca	
<p style="text-align: center;">DEBILITATS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Absència d'hàbit consolidat de consum escènic. 2. El mercat teatral és de petites dimensions. 3. Els preus considerats raonables són massa barats per finançar la major part dels espectacles. 4. Pocs professionals de programació i de gestió cultural. 5. Baix nivell de patrocini i de mecenatge. 6. Poca vertebració del sector escènic i manca de planificació. 7. Insularitat, en dos sentits: a) limitació geogràfica de la població de referència; b) costos afegits per a la mobilitat dels espectacles i dels artistes. 8. Estacionalitat, que fa que la temporada teatral sigui en èpoques de baixa població. 9. Programació gratuïta per part d'Ajuntaments. 10. Encara s'ha d'educar al públic (telèfons, silenci, puntualitat, no menjar, no moure's, etc..). 	<p style="text-align: center;">AMENACES</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La globalització erosiona la percepció del valor social que tenen l'art i la cultura locals. 2. Competència d'altres formes d'oci i d'espectacles no artístics, o directament banals. 3. Pèrdua de la funció comunitària del "trobar-se al teatre". 4. Desconnexió entre el teatre que es fa i les coses que importen a la ciutadania. 5. Degradació econòmica de l'activitat creadora i reducció consegüent de propostes artístiques. 6. Reducció d'ajuts públics. 7. Falta de criteris artístics entre la població (educació?), consum d'entreteniment sense art. 8. No es valora la feina cultural. S'entén que es fa 'per amor a l'art'.
<p style="text-align: center;">FORTALESES</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gran nombre de sales a Menorca (més de 10). 2. Equipaments de molta qualitat (i alguns de molt significatius, amb llarga tradició i arrelament dins la vida social). 3. Bon nombre d'artistes qualificats i de tècnics de bon nivell. 4. Diverses escoles que milloren la formació dels artistes. 5. Alguns actors i actrius molt populars. 6. Entitats associatives locals d'arts escèniques solvents i molt arrelades. 7. Mitjans de comunicació locals que es fan ressò de forma habitual de l'actualitat teatral i artística en general. 	<p style="text-align: center;">OPORTUNITATS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Una certa reacció del públic contra la globalització que reverteix en la revaloració d'allò local, també en el terreny artístic. 2. Reivindicació creixent d'un nou paper social de la cultura. 3. Valoració de la creativitat i de les arts com a part de la nova economia del coneixement. 4. Existència d'un nou circuit de teatre de les Illes Balears i ajudes a la mobilitat dels artistes per part de l'administració autonòmica. 5. Reacció de certs públic contra l'excés d'audiovisual i del virtual, que troben en el teatre la revaloració de l'espectacle en viu. 6. Creixent turisme cultural a Menorca. 7. Sorgiment de nous creadors amb vocació artística i social.

3. INFORME DEL DIAGNÒSTIC

Des del primer moment, les premisses d'aquest treball han estat les d'assessorar tècnicament la voluntat del Departament de Cultura i Educació de dissenyar i aplicar una política d'impuls de les arts escèniques en el marc de les responsabilitats pròpies del Consell Insular de Menorca. Això ens situa en un espai ben particular d'incidència política, ja que el Departament de Cultura i Educació del Consell Insular, per una banda, no disposa de la **capacitat de gestió** de la base del sistema, **els teatres, les sales**, ni, per altra banda, tampoc té la **capacitat econòmica** de la CAIB per impulsar el sostre del sistema, **la producció artística** escènica. El Consell es troba entre aquests dos nivells tan rellevants, navega entre dues aigües.

I tanmateix, com succeeix en molts altres àmbits d'acció política i com hem comprovat en el nostre procés de consulta, moltes persones pensen que el Consell Insular ha d'assumir una funció de **lideratge** del foment de les arts escèniques a Menorca, i moltes ho reclamen. Aquesta responsabilitat prové de la identificació per part de l'opinió pública de l'illa com la comunitat de referència per a definir el sistema de les arts escèniques, és a dir com l'univers de públics al qual les arts s'adrecen i com el substrat social principal del qual els artistes sorgeixen i es nodreixen.

El context de referència del nostre diagnòstic és, per tant, la societat menorquina en el seu conjunt, amb la seva diversitat enriquidora, i el nostre

enfocament teòric és el de Sistema teatral, entès "teatral" en un sentit molt ampli, com a expressiu de totes les arts performatives. És a dir que aquí, Sistema de les arts escèniques i Sistema teatral, són sinònims i abasten disciplines com el circ, el teatre, la dansa, l'òpera, el teatre musical, la performance, la màgia i qualsevol combinació d'aquestes amb la música, el video-art, el cinema o les arts plàstiques, quan donin lloc a un espectacle artístic que inclogui una forma de representació en directe. Si bé la música s'ha de considerar plenament una de les arts escèniques, i així ho fem aquí, la seva especificat com a disciplina i el context real en el qual es situa a Menorca, fan que algunes de les conclusions del nostre diagnòstic i alguna de les propostes d'aquest treball segurament no li siguin del tot aplicables.

Des d'un punt de vista dels interessos generals de la població, com a objectiu final d'una administració pública, es tracta de donar satisfacció als diversos públics de les arts escèniques, dit així, en plural, ja que tots conformen una ciutadania complexa. Hauríem de pretendre que qualsevol persona, independentment de la categoria social, cultural o econòmica a la que pertanyi, pugui gaudir lúdicament de les arts escèniques com una forma més d'accés a la cultura.

Sabem que el paper de les administracions públiques és totalment determinant i no pot deixar de ser-ho. Això és aplicable a totes les activitats

de les arts i la cultura des del moment que la societat atorga a aquestes activitats un interès general, de caire civilitzador, superior a molts altres interessos. Però lideratge no vol dir domini. El Consell Insular pot estimular, ser un ferment, un catalitzador, però cal que compti amb tothom, és a dir amb les diferents forces que fan funcionar el sistema de les arts escèniques.

Ha de saber interpretar aquest sistema, en el cas de Menorca, i actuar de manera que el sistema es mogui, que funcioni creativament per si mateix.

3.1. Les peces del Sistema de les arts escèniques de Menorca

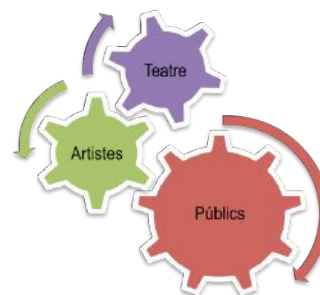
El nostre enfocament, per tant, parteix de veure el Sistema de les arts escèniques basat en tres pilars que el sustenten: **els teatres, els artistes i els públics**. Més aviat serien com tres rodes d'un engranatge, tres rodes que funcionen juntes i que una política cultural correcta no pot tractar totalment de forma separada, sota pena de perdre el temps i els recursos econòmics.

Les entrevistes i els grups focals d'aquest treball han servit, en primer lloc, per confirmar les següents impressions generals que ja teníem en el DAFO que hem elaborat:

-El sistema disposa d'uns bons **teatres i sales**; darrera dels quals hi ha, segons els casos, uns ajuntaments, unes associacions o fundacions, i alguna forma d'equip tècnic.

-Menorca disposa d'un nombrós elenc de bons **artistes i creadors** en el àmbit de les arts escèniques, des d'autors fins a intèrprets dels diversos gèneres.

-I el sistema s'eleva sobre uns **públics** abundants i diversos, formats per gent que vol entretenir-se, aprendre, sentir, pensar, fascinar-se, conèixer, comentar, ironitzar, enfadar-se, commoure's, il·lusionar-se i fer-se preguntes.

Massa sovint les polítiques teatrals públiques s'han basat i es basen simplement en construir i mantenir teatres. Però aquests són uns contenidors que costa molt d'omplir de continguts, encara que aquests continguts siguin en realitat la seva veritable raó de ser. Poques vegades les polítiques públiques -i menys les d'àmbit local- es dediquen a estimular la creació artística; i encara més rarament contempen la creació de públics. Una política d'impuls de les arts escèniques basada en la consideració de tot el sistema teatral ha d'invertir aquest ordre d'actuació i el punt de partida han de ser els públics:

- I. **Crear públics**
- II. **Impulsar la creació**
- III. **Obrir la gestió de les sales**

3.2. Els nostres principis de partida

Per començar a exposar el diagnòstic que hem extret del nostre treball de camp (basat en entrevistes, en la feina de tres grups focals i en les nostres percepcions directes), volem exposar alguns principis bàsics que ens guien i en els quals basem les nostres opinions, com una forma d'explicitar la nostra subjectivitat i, a l'hora, una forma de mostrar el nostre compromís amb la transparència i l'objectivitat.

3.2.1. Creiem en el teatre com a servei públic

Expressem així la nostra forma d'entendre les arts escèniques com a un dret democràtic de la ciutadania d'accedir a la cultura, cosa que requereix un compromís ètic i estètic: amb la societat i amb l'art.

3.2.2. El teatre públic ha de ser participatiu (obert als artistes i als públics)

Ha de ser una factoria on s'hi puguin canalitzar les ànsies creatives de les persones, que estigui obert a aquestes i capaç d'estimular l'art i el pensament crític. I també els públics han de sentir que el teatre és seu, que programa amb ells i per a les seves necessitats culturals.

3.2.3. El sistema de les arts escèniques ha de ser sostenible

Aquesta és clau de volta per aconseguir un objectiu doble: que l'art escènic no sigui massa car per a les persones usuàries (cultura a l'abast del poble), i que es remuneri correctament

el treball artístic. Pensem que les arques públiques només poden evitar que això sigui un dilema insuperable amb una política de creació de públic que doni resultats positius.

3.3. Els factors claus del sistema de les arts escèniques a Menorca

Amb tot el que hem dit fins aquí, hem volgut aportar una reflexió sobre el marc en el qual estan situades les peces del mecanisme general. D'aquesta manera podem parlar de les parts sense que s'oblidi que l'important és la funció que juguen aquestes parts dins del conjunt del Sistema.

Si persegüim la CREACIÓ DE PÚBLICS com a motor d'una estratègia, hem de saber que això no s'aconsegueix d'una sola forma, i que té a veure amb coses com: l'acció escènica a les escoles i amb els i les escolars; la manera com els mitjans de comunicació tracten les arts escèniques; la missió que s'atorga als programadors o la relació entre els artistes locals i els seus públics. Per altra banda, si ens decidim a impulsar la PRODUCCIÓ ARTÍSTICA, hem de saber que no serà fàcil sense el suport dels públics; sense una programació adequada; i sense mitjans de comunicació que ens facin costat. Finalment, la GESTIÓ DE LES SALES pot esdevenir un malson si no es deriva d'una estratègia basada en crear públics i en afavorir la producció artística.

3.3.1 Les escoles i els/les escolars

Hi ha un consens general en el fet que cal apostar per les escoles i per les persones del món escolar (de totes les edats), ja que es tracta d'un àmbit d'actuació en el qual les arts escèniques i l'educació es reforcen mútuament. Les arts escèniques enriqueixen l'educació i fins i tot poden servir d'estratègia didàctica. I, d'altra banda, el món educatiu és clau per a la creació de públics a llarg termini. Els recursos econòmics de les polítiques educatives, en aquest sentit, poden destinar-se també a impulsar el Sistema de les arts escèniques. Hem detectat que dins del sector de mestres hi ha moltes persones disposades a col·laborar amb aquest objectiu, però que sovint es senten lluny del Sistema teatral tal com avui és. Si el foment de l'acció escènica als centres arriba de la ma de l'administració competent, és a dir de la Conselleria d'Educació, serà una manera molt més eficaç d'aconseguir la implicació de la comunitat educativa.

3.3.2 Els mitjans de comunicació

En el nostre diagnòstic inicial hem considerat que l'abundància de mitjans de comunicació en una comunitat reduïda com la menorquina (un diari local en paper, varis de digitals, cadenes de radio local, televisió pública autonòmica, etc.) és una oportunitat per a un Sistema teatral. Però en els grups focals l'opinió no ha estat tan favorable. Hi ha una opinió molt crítica sobre la qualitat de la informació que es dedica a les arts escèniques. Ho podem resumir en dos factors a millorar: a) un insuficient sentit de la responsabilitat que tenen els mitjans de comunicació per al foment de la cultura i les arts; b)

l'absència de crítica professional sobre espectacles.

Estem, doncs, davant de febleses del Sistema? Certament es tracta de carències rellevants. Però precisament perquè aquestes es poden superar, seguim pensant que l'abundància i influència d'aquests mitjans de comunicació és una oportunitat que cal mirar d'activar.

3.3.3 Les persones espectadores

A través del nostre procés de participació hem comprovat que hi ha espectadors amb una actitud activa o exigent de qualitat artística dels espectacles, i capacitats per sentir-se part del Sistema. Aquesta és una oportunitat important. Els exemples de les Associacions d'Espectadors o les Escoles d'Espectadors que funcionen en alguns llocs de Catalunya mostren que quan els espectadors estan organitzats contribueixen molt a millorar la qualitat de la programació i s'incrementa la fidelització del públic de forma clara. A diferència dels "cineclubs", que durant dècades han mostrat que hi ha un públic fidel per a la cultura i que han programat un cinema d'art que el sistema comercial no portaria a Menorca, en el àmbit de les arts escèniques això no ha passat.

Comptar amb els espectadors per dinamitzar el Sistema de les Arts escèniques de Menorca és una assignatura pendent de primer ordre. I els espectadors consultats reclamen una major coordinació entre les sales de Menorca. Una de les crítiques més recurrents és el solapament d'activitats del mateix gènere. Satisfèr aquest desig segurament és una passa necessària per demostrar que hi ha voluntat d'escoltar-los, i això és una

condició prèvia per aconseguir la seva implicació activa.

3.3.4 Les entitats culturals

La riquesa del teixit associatiu de Menorca és una altra de les oportunitats importants. La política cultural la pot fer tothom, i moltes d'aquestes associacions són subjectes actius dins del Sistema teatral i apliquen criteris propis. D'una forma o altra les trobem molt presents en les tres funcions clau que aquí considerem, és a dir en la creació de públic, en la producció artística i en la gestió de sales. Pensem que, en els tres àmbits són agents que actuen de forma molt enriquidora i eficient. Per tant no s'ha de cometre l'error de substituir-les sinó de potenciar-les. I més des de l'àmbit insular que, com hem dit, està desproveït de la capacitat de gestió de les sales i tampoc disposa de grans recursos econòmics. Una política insular de foment de les arts escèniques que aposti per l'eficiència del Sistema teatral per força ha de trobar en el teixit associatiu cultural un dels seus grans aliats.

3.3.5 Els artistes

És molt habitual contemplar els creadors i els artistes en tant que motor del sistema. Això pensem que és un error. Totes les parts són importants. Esmerçar esforços i gastar recursos econòmics en la creació artística escènica sense que el sistema aportí una gestió adequada de sales i públics, porta a la frustració de molts de creadors. Aquesta frustració és una realitat a Menorca, tant per les poques possibilitats actuals d'actuar a Menorca com per les de sortir de gira fora de l'illa, també escasses. Però hem de reflexionar sobre el fet que es

tracta de termes relatius: en lloc d'ajustar a la baixa la creativitat artística, es pot ajustar a l'alça la capacitat de recepció d'espectacles. Tornem, doncs, a la creació de públic com a principi rector. Pensem que cal demanar als artistes que treballin també amb aquest objectiu, que només pot revertir en el seu benefici, i que col·laborin en totes les actuacions en aquest sentit que es facin de cara a les escoles, als mitjans de comunicació, a la fidelització de públics, gestió de la programació, etc.

3.3.6 La producció i la distribució

En l'enfocament del Sistema d'arts escèniques per al cas de Menorca no té molta rellevància la distinció entre produccions professionals o amateurs. La té, i molt, a nivell legal i fiscal; i en aquests àmbits s'ha de tractar. Però ni les netament professionals ni les purament amateurs donen lloc al gruix de les produccions artístiques que es fan a Menorca. La immensa majoria es mouen en un terreny intermedi amb elements d'afició i amb elements de professionalitat, els quals es combinen en proporcions diferents segons les característiques de l'obra o el nivell del seu èxit. A efectes del que aquí ens importa, els artistes, les companyies, els grups, etc., han de ser lliures de trobar la seva forma de gestió. Són els factors de qualitat de la seva feina aquells que han de primar des del punt de vista de l'impuls de les arts escèniques per part de la política cultural insular. Ara bé, rebre el suport públic té les seves servituds. Una d'elles és la disposició a la mobilitat. Els espectacles han de girar i això implica, encara més, que cal complir les normes legals. Hem comprovat la bona disposició dels creadors i

intèrprets en aquest sentit, i per tant això no suposa un problema.

En un altre ordre de coses, la insularitat és un handicap que una administració com el Consell Insular ha de tenir en compte i ha d'ajudar a mitigar. I aquesta insularitat actua de fre en la producció i en la distribució. En primer lloc per la limitació del mercat interior i, en segon lloc, pels costos de sortir a actuar fora de l'illa. Només aquest factor, la insularitat, ja justificaria per si sol el suport econòmic públic a la producció i a la mobilitat de les arts escèniques. Però es tracta d'una necessitat addicional, és a dir, a més a més dels suport públic que la cultura ja necessita per ser el que és. En aquest sentit es requereix una visió d'indústria cultural i que sàpiga atraure recursos públics de les polítiques turístiques i de foment econòmic en general. L'aposta per una economia del coneixement, que inclou el valor social de la creativitat, ho justifica plenament.

3.3.7 La programació

Una de les febleses importants del sistema és la programació. De totes les sales de Menorca, només el Teatre Principal de Maó es pot dir que fa la seva programació d'acord amb uns certs estàndards professionals. I tanmateix, sabem que la programació és clau per als nostres objectius de creació de públic: no hi ha fidelització possible de públics si no hi ha confiança en els criteris de programació; no hi ha prou implicació dels mitjans si la programació no ho propicia; una sala sense programació o amb una programació erràtica difícilment atraurà aquelles persones o entitats que podrien ajudar a millorar la seva gestió.

Els grans problemes a afrontar són els següents:

- necessitat manifesta de formació de les persones programadores

- manca de recursos econòmics per sortir fora de Menorca a veure espectacles

- manca de coordinació entre sales, cosa que impedeix la programació conjunta de certs espectacles

En darrera instància, no és fàcil identificar actualment un col·lectiu de persones que es puguin qualificar com a programadores de les diferents sales; manca agrupament d'aquests, una visibilitat gremial, que doni lloc a un interlocutor representatiu d'aquest àmbit de decisió sobre els espectacles que arriben als públics.

La manca de criteris uniformes per abordar la manifesta estacionalitat de les arts escèniques a Menorca, cosa lògica en una comunitat tan turística com la nostra, pensem que es deriva directament d'aquestes carències en el àmbit de la programació i de la manca de coordinació entre sales.

3.3.8 Les administracions públiques

La major part dels ajuntaments no veuen en els teatres municipals o sales polivalents una oportunitat per dinamitzar la cultura local, sinó una càrrega econòmica o una amenaça. Per aquest motiu se centren excessivament en la gestió econòmica de les sales i en trobar maneres de mitigar aquesta càrrega i prou. En aquest context de baixa prioritat política esdevé molt difícil que les persones programadores i/o gestores d'aquestes sales mostrin il·lusió per millorar el sistema. No tenen un

incentiu per fer-ho. Fins i tot una cosa tan òbvia com coordinar-se entre elles per evitar els solapaments de la programació, els pot semblar un esforç inútil.

En un altre ordre de coses, cal dir que en la programació d'espectacles de carrer i/o gratuïts per part dels ajuntaments no hi ha prou criteris de creació de públics, ni d'educació d'aquests públics. Per suposat tampoc es fa aquesta programació amb una reflexió sobre l'estacionalitat i com compensar-la o aprofitar-la.

Llavors apareix davant l'opinió pública l'administració considerada adequada per enfrontar-se a aquestes carències: el Consell Insular, i en concret el Departament de Cultura i Educació, seria el nivell institucional que hauria de liderar un programa d'estímul de les arts escèniques que es basi en la comprensió del conjunt del Sistema teatral. Té les competències i rep la demanda social, ja que tots els agents identifiquen l'àmbit insular com l'adequat per resoldre els reptes principals. A la vegada, però, moltes persones es mostren pessimistes sobre la capacitat pressupostària del Consell Insular de Menorca per complir amb aquestes expectatives. I hem de dir que, efectivament, en el terreny de la política cultural el pressupost és una variable crucial.

L'actual esforç de l'Institut d'Estudis Baleàrics per promoure la mobilitat dels artistes, tant a nivell interior, entre les illes, com cap a fora de Balears, és un factor molt important de canvi recent que genera bones esperances. És evident, per altra banda, que aquesta política activa de l'IEB està resultant un factor de delimitació de les possibilitats d'acció política a

nivell insular. Si la mobilitat fora de l'illa és competència d'un organisme balear, el Departament insular es centrarà en el circuit interior de l'illa.

En el diàleg entre les institucions públiques sobre aquestes qüestions s'està tendint, per tant, a una mena d'especialització: els ajuntaments han de proveir els espais, els consells insulars han d'afavorir la producció i la comunitat autònoma s'encarrega de promoure la mobilitat. Aquesta especialització té, certament, una lògica, però resulta una mica simplista quan es mira de prop. Un punt feble ve del costat dels ajuntaments, ja que aquests se senten mancats dels recursos suficients per gestionar els seus espais, i encara més per ajudar els espais privats que també contribueixen a l'oferta escènica del municipi. No tenen més remei que pidolar més recursos econòmics a les instàncies més elevades.

Pel que fa al Consell Insular, al menys en el cas de Menorca, no resulta fàcil establir una política de subvencions a favor de la creació escènica, per manca de recursos, sí, però també per la sensació d'incertesa sobre si aquesta assignació de doblers públics tindrà l'impacte cultural i social suficient. Aquest és un dubte rellevant. I pensem que ens torna a dur al punt de partida. Ajudar econòmicament només una peça del sistema (en aquest cas la producció) pot ser com "empènyer amb una corda", és a dir sense resultat apreciable. S'ha d'estirar de l'altra banda. I per a nosaltres, aquesta banda, és la creació de públics.

3.4. Els motors: factors de creació de públics

De tot el que venim exposant fins ara se'n desprenen algunes conclusions que per a nosaltres són clares. Es basen també en l'estudi que hem fet de les opinions recollides en els Grups Focals (que hem resumit a l'Annex 1), més les entrevistes realitzades i el coneixement de les principals estadístiques sobre vida cultural disponibles per al nostre context (Annexos 2 i 3).

Ho exposarem d'una forma esquemàtica amb la voluntat que sigui el més entenedora possible.

OBJECTIU PRINCIPAL: Estimular la qualitat artística i l'impacte cultural i social del Sistema de les Arts Escèniques a Menorca.

OBJECTIU FOCAL: Determinar processos de creació de públics d'arts escèniques a Menorca com a garantia necessària per a l'eficàcia de les altres mesures de foment de les arts escèniques que puguin establir les diverses administracions.

-OBJECTIU INSTRUMENTAL 1. EDUCACIÓ. Incrementar significativament la presència i la utilització didàctica de les arts escèniques al sistema educatiu i per part de la comunitat educativa. Les distintes administracions implicades, inclosa l'administració educativa, hauran de posar-hi els mitjans necessaris.

-OBJECTIU INSTRUMENTAL 2. MITJANS DE COMUNICACIÓ. Implicar els principals mitjans de comunicació comunitària en

un compromís de valoració social de les arts escèniques i de contribució a un sistema local de fama, un *star system* propi. Els mitjans per força han de reaccionar positivament davant el benefici mutu que això significa per a ells i per als artistes, en un procés que normalment es retroalimenta, un cercle virtuós.

-OBJECTIU INSTRUMENTAL 3: PROGRAMACIÓ. Millorar la qualitat tècnica i professional de la programació de les sales de Menorca és fonamental. No hauria de ser difícil destinar alguns recursos a factors claus, com ara: la formació tècnica i artística; i les ajudes a la mobilitat per veure espectacles. Però això requereix prèviament d'un reconeixement de la professió, que s'ha de fer visible, s'ha de reunir i fer-se representar, i ha d'assumir la seva responsabilitat social, lliure d'interferències polítiques o d'altre tipus.

-OBJECTIU INSTRUMENTAL 4: ESPECTADORS I ESPECTADORES ACTIVES. Obrir els canals de participació que calguin per a les persones que vulguin ser actives en la gestió del sistema des del rol d'espectador qualificat. Seria especialment útil disposar d'associacions d'espectadors que vulguin influir en la programació, en la gestió o en altres aspectes del Sistema de les arts escèniques. El Departament de Cultura i Educació del Consell Insular de Menorca podria ajudar al

sorgiment d'una iniciativa ciutadana com aquesta, però amb les garanties que sigui una associació independent i amb els seus propis objectius.

-OBJECTIU INSTRUMENTAL 5: QUALITAT ARTÍSTICA. Les subvencions amb finalitats artístiques han de posar per davant la qualitat (de l'obra i del procés de creació), especialment les destinades a projectes de producció. És important que aquest principi general determini totalment l'elaboració de les bases dels concursos. Sembla obvi però no és gens fàcil. A més a més, té una altra conseqüència que sovint també s'oblida: la necessitat de comptar amb jurats independents formats per entesos.

Hem abordat aquest apartat amb l'exposició resumida d'aquells objectius instrumentals que considerem més eficaços en el cas de Menorca per aconseguir estimular la creació de públic. Tanmateix, volem destacar dos condicionants d'aquests objectius: a) no tots donen els seus resultats en el mateix termini temporal, i b) les accions necessàries per dur-los a terme no sempre estaran en els àmbits de competències del Consell Insular. Més enllà de l'actuació directa a partir de les seves competències i pressupostos, sembla necessària una actuació política de lideratge en el context del Sistema de les arts escèniques de Menorca, amb l'objectiu de construir mecanismes de concertació d'accions conjuntament amb la resta d'agents implicats, públics i privats, com ara les administracions, les sales, els mitjans de comunicació i persones, tant creadores com espectadores.

4. PROPOSTES D'ACCIÓ

Fins aquí hem volgut resumir els elements principals del nostre diagnòstic sobre l'estat del Sistema de les arts escèniques de Menorca i sobre quins són els factors clau que poden determinar la seva evolució positiva. Descrites així les coses, es poden avançar algunes propostes a emmarcar dins del període establert de 2017-2019. No cal dir que algunes d'elles seran factibles en funció de recursos pressupostaris que des d'aquí no podem xifrar, i que fins i

tot no depenen totalment del Consell Insular de Menorca.

4.1. Crear un marc institucional de participació i concertació permanents

Del nostre treball de diagnòstic es desprenen alguns factors molt importants però complexos, que van més enllà de la capacitat d'intervenció directa del Consell i que tenen els seus

efectes a llarg termini. El primer d'aquests factors és la necessitat de promoció de les arts escèniques en l'àmbit educatiu, a benefici mutu dels dos sectors, l'artístic i l'educatiu. Els subjectes que s'han d'involucrar en una política d'aquest estil són molts, i precisament per aquest motiu convé començar les converses aviat.

En segon lloc hem presentat els mitjans de comunicació com a peça fonamental, però també fora de l'abast de possibles actuacions directes del Consell Insular. Per altra banda també hem apuntat el valor d'una programació de qualitat per afavorir la creació de públic, però conscients que els fruits d'aquest esforç no es recullen tot d'una, sinó clarament en el mig termini.

Per abordar aquests processos proposem que s'instauri un mecanisme permanent de participació, diàleg i concertació d'interessos amb voluntat de durar més enllà de les iniciatives polítiques determinades pels mandats polítics entre dues eleccions. Una **Taula de les Arts Escèniques de Menorca** (o qualsevol altra denominació) que integri els actors necessaris per abordar, com a mínim, el que aquí hem denominat objectius instrumentals, permetria elevar les actuacions necessàries per damunt de les servituds de la política i dels seus compartiments institucionals i limitacions d'horitzó temporal.

4.2. Més enllà de l'Agenda Cultural: un grup tècnic coordinador de la programació cultural de Menorca

El Departament està actualment revisant el funcionament de l'Agenda Cultural amb bon criteri, mirant d'aconseguir que no sigui només un espai de difusió sobre l'oferta cultural a l'illa sinó que també serveixi als programadors per a evitar els solapaments. Això, des del nostre punt de vista, és una passa en el bon sentit per a la identificació i reconeixement de les persones que fan programació, un aspecte que té una potencialitat molt superior a la simple millora de les funcions de l'Agenda Cultural. Proposem que darrera de l'esforç de crear aquesta plataforma comunicativa digital s'aprofiti sobretot per donar carta de naturalesa al factor humà de la programació, valorant aquesta professió, independitzant-la dels regidors i d'altres interferències, i obrint la programació a influències que sí importen i que milloren la seva eficiència: les opinions reals d'espectadors i espectadores. Estem pensant, per tant, en un mecanisme que va més enllà de les arts escèniques (més de programació cultural en el seu conjunt), però que hauria de reunir aquelles persones que, a Menorca, realment tenen capacitat tècnica de programació (per entendre'n's: ni responsables polítics ni simples gestors administratius).

Un simple grup de feina d'aquestes persones que es reunís un parell o tres de vegades a l'any significaria una passa molt important per a la millora

de la programació i donaria lloc a importants avanços en termes de creació de públic.

4.3. Revisió del sistema insular de subvencions a les arts escèniques

Augmentar la dotació pressupostària destinada a les arts escèniques és una reivindicació general. Tanmateix, com a conseqüència del nostre diagnòstic, trobem necessari revisar el sistema de subvencions no tant per una qüestió quantitativa sinó sobretot per solucionar la manca d'incentius a la qualitat artística del sistema actual. Els criteris que ens hem format amb aquest treball són prou clars i ens condueixen a dues propostes:

- a) Establir el principi d'una partida específica del pressupost insular dedicada a una creació important en arts escèniques en el marc dels anys culturals del Consell Insular de Menorca. L'obra no necessàriament hauria d'estar vinculada a la temàtica o personatge de l'any cultural, encara que es podria valorar. La motivació de la proposta és utilitzar l'any cultural per ajudar projectes escènics de volada prou important amb una certa periodicitat, a ser possible anual. Quan diem "volada" ens referim a capacitat de gira, i això significa també estructura professional de gestió i distribució, la quals ha d'acompanyar forçosament la proposta artística. Seria ideal que l'any cultural recollís una

dotació pressupostària suficient gràcies a d'altres fonts (turisme, comerç...) que simplement les partides destinades a cultura, ja que el seu vessant de promoció econòmica ho justifica. Això permetria aspirar a un ajut econòmic més important. El procediment ha de ser un concurs de projectes per mitjà d'un jurat.

- b) Nova forma de subvenció directa a la creació artística escènica a Menorca, apostant per la qualitat i evitant l'efecte repartidora. Cal que sigui un concurs de projectes per mitjà d'un jurat, amb l'establiment a priori d'un nombre fix de projectes a subvencionar de cada modalitat, essent aquest un punt clau. Si també s'estableix un import fix de subvenció per modalitat (recomanable), el pressupost destinat anualment és absolutament previsible i la justificació pot ser més senzilla (el projecte s'ha fet, sí o no).

4.4. Els premis de les arts escèniques de Menorca

Aquesta proposta és la més rellevant de les que fem, ja que reuneix en un sol mecanisme molts aspectes favorables als OBJECTIUS INSTRUMENTALS determinats per aquest treball. Es tracta d'organitzar un procés anual o bianual i no s'han de perdre de vista els criteris que han de regir-lo: estímul dels mitjans de comunicació, creació de sistemes de

fama local, participació de les persones espectadores, aposta per la qualitat artística, coordinació entre sales i mobilitat dels espectacles. Les categories dels premis (millors intèrprets, millor direcció o coreografia, etc.) també s'han d'acordar sota aquests criteris dels objectius que perseguim.

Per altra banda, la implementació d'aquesta mesura esdevé més fàcil si s'aprofiten algunes de les propostes anteriors.

- a) Nomenament d'un jurat d'entesos independents (i que poden servir per a d'altres decisions sobre les accions en arts escèniques dins un període acordat, com ara el projecte de l'any cultural o les noves subvencions a la creació).
- b) Els espectacles candidats als premis han de ser els que han aconseguit subvenció insular a la creació artística escènica, que recordem que en la nostra proposta són un nombre limitat a priori. Com que són espectacles que han obtingut subvenció insular, se'ls pot demanar el compliment de

certes condicions com, per exemple, un nombre de representacions determinat i les sales on les han de fer.

- c) Implicació activa del Grup tècnic de sales i teatres de Menorca, de manera que els espectacles participants puguin arribar al major nombre d'espectadors possibles. És molt recomanable que, a més dels premis del jurat, s'estableixi algun premi atorgat per votació dels públics, convidant així a les persones a ser més actives en el procés. Aquestes votacions les han d'organitzar coordinadament el Grup tècnic de teatres i sales de Menorca.

No cal dir que la gala final dels premis és un esdeveniment clau que periòdicament donarà visibilitat al món de les arts escèniques de Menorca i que repercutiria clarament, a través dels objectius instrumentals esmentats, en la creació de públics, que és l'objectiu focal que hem determinat en aquest treball.

5. CONTINUAR LA FEINA A PARTIR DE PROCESSOS PARTICIPATIUS SOBRE EL SISTEMA DE LES ARTS ESCÈNIQUES DE MENORCA

Hem plantejat aquest informe de diagnòstic basat en processos participatius com l'inici d'un procés que s'hauria d'aprofundir. Pensem també que la posició específica del

Consell Insular de Menorca dins l'entramat institucional és l'adequada per promoure aquests processos.. Per tant, les seves actuacions s'haurien de dur a la pràctica en el marc de

mecanismes de participació com els apuntats en aquest treball. Animem, al Departament de Cultura i Educació del CIME a assumir un cert lideratge i obrir una segona fase d'aquest enfocament durant 2017.

En concret, proposem que aquest document tingui els següents efectes:

-Octubre-novembre 2016. Presentació a les persones que hi ha col·laborat, a les entitats culturals i a d'altres persones interessades.

-Desembre 2016- gener 2017. Procés de debat sobre el document, amb tres tallers de participació (amb representants del sector escènic, dels públics i de les institucions públiques) sobre: a) Àmbit educatiu; b) Programació; c) Subvencions i premis.

-Durant el 2017. A la llum dels resultats d'aquesta procés de debat, que permetrà discernir millor els

ritmes, les modalitats i els protagonistes adequats, implementació de les propostes d'actuació.

Tanmateix, sabem que la motivació de les persones i les entitats de participar en estratègies de les institucions públiques requereix la convicció d'utilitat del seu esforç, i al costat dels aspectes reflexius i de debat, s'han de veure resultats pràctics. Recomanem, per tant, que es posin en marxa les propostes que fem sense esperar a la continuïtat d'aquest procés de participació que suggerim, ja que són actuacions que considerem prou clarament justificades pel diagnòstic fet fins aquí.

ANNEX 1. ELS GRUPS FOCALS

Com hem exposat a la introducció, s'han dut a terme tres Grups Focals, a partir dels criteris ja esmentats. Passem a veure un resum interpretatiu dels seus resultats.

És important remarcar que no identificarem les persones amb les opinions expressades, ni tampoc exposarem només les opinions de consens o majoritàries. El nostre objectiu és recollir tot un seguit d'opinions fonamentades que han sorgit en el marc d'un debat obert, on les opinions d'uns i altres s'entremesclen i també s'influeixen. El que aquí exposem és, per tant, el resultat de la nostra interpretació del que va ser el debat, a partir del que hem sabut entendre i retenir. Òbviament ens hem esforçat per ser el màxim d'objectius possible.

AGRAÏMENTS

Des d'aquí volem agrair molt sincerament la participació de totes aquestes persones. La dedicació del seu temps i l'actitud positiva i constructiva que ens han aportat són una prova de la generositat que regna en el sector de les arts escèniques de Menorca i han estat per a nosaltres un estímul per aprofundir en aquest diagnòstic tant bé com sapiguem fer-ho.

1 ● GRUP FOCAL D'ARTISTES I CREADORS

Data de reunió: 8 d'agost a les 17h.

Participants (11): Manel Navarro (director i actor), Jordi Odrí (director i actor), Matilde Muñiz (directora i actriu), Tòfol Mus (escriptor i poeta), Lluís Mangado (escriptor i compositor), Laura Pons (actriu), Cris Juanico (músic i cantant), Anselm Serra (director i actor), Rafel i Santi (tècnics de llum i de so), Àlvar Triay (actor).

Desenvolupament de la sessió:

1a PART: QUÈ ESMENARIA DEL DAFO?

A partir de les targetes que van proposar els participants i la relatoria de les diferents intervencions, podem enunciar les següents reflexions i proposicions, presentades en les dues fases en què es va desenvolupar el debat i agrupades per una sèrie de temes que van anar sorgint:

Primera fase: DEBILITATS I AMENACES

1) Cal educació dels públics

- És molt important arribar a les escoles i/o portar els alumnes als teatres.
- Però pagant, encara que sigui poc. I per tant calen ajuts públics.
- No oferir espectacles de dubtosa o mínima qualitat. Total respecte a aquest públic infantil i juvenil si aspirem a fer educació cultural.
- No confondre's amb les edats. És bona la diferència d'edats a les sales.
- La globalització, la gran oferta d'oci "no cultural", disminueix l'interès dels joves.
- Les funcions de teatre per a escoles han disminuït. En música i dansa no han existit mai.

2) Contrarestar la insularitat

- El TalentIB (ajudes a un circuit balear) és una primera passa que es valora positivament.
- Necessitat de coordinació entre teatres de Menorca. Proposta d'una persona coordinadora única a Menorca.
- Cal una borsa, una mena de coordinadora d'espectacles i espais: modificar el Música i Teatre.
- Insularitat dins la mateixa illa: segons l'escala de l'espectacle queda molt limitat.
- Música al carrer és un mal exemple, perquè s'ofereix gratuïtament. És contraproductiu i educa al públic malament.

3) L'art no coneix la separació entre amateur i professional

-A Menorca és molt difícil diferenciar entre 'viure de' i 'donar-se d'alta per fer el que t'agrada'.

-A la part més clarament professional hi ha servituds: són més costos.

-En els casos més clarament aficionats no hi ha problemes: no poden repartir diners.

-Però és molt abundant el cas "pseudo-amateur": no s'hi guanya la vida però ho fa amb una certa assiduitat.

-En tot cas, els problemes administratius són per a tothom i les normes fiscals no ajuden.

-Falta una legislació de mecenatge, reconeixement fiscal, menys càrregues.

-No es valora prou la feina cultural; no s'entén correctament 'l'amor a l'art' ("Apart d'açò, de què fas de feina?"): Tornem a la necessitat d'educació dels públics.

4) Greu manca de locals d'assaig i magatzems

5) L'estacionalitat és un problema

-Hi ha poques representacions durant tot l'any i a l'estiu el problema és la disponibilitat dels artistes.

FORTALESES I OPORTUNITATS

1) Mitjans de comunicació

-No són eficients. Són una oportunitat? En el cas que apostin per professionals qualificats per fer crítica cultural.

2) Teatres i sales

-Hi ha prou sales des del punt de vista del seu nombre global, però hi ha desequilibris importants: Ciutadella, Alaior, Es Castell...

-Es pot millorar la coordinació, per no solapar espectacles amb públics similars.

-La connexió entre sales i escoles està millorant.

-Quan un teatre està molt ben dotat també ha de tenir prou aforament i a la inversa.

3) Intèrprets de bon nivell

-Però també és veritat que l'esforç que es demana a una iniciativa creativa és molt gran, ja que s'ha de fer càrrec també de la producció. Cal formació pels artistes i oportunitats pels formats.

-Estaria molt bé cercar vincles entre escoles i creadors, entre formació i producció. Fomentar una política de pràctiques entre les escoles d'Art Dramàtic i Batxillerat Escènic mitjançant una borsa d'alumnes.

4) Turisme cultural

-El turisme cultural és clarament una oportunitat; i cal reconèixer que les arts escèniques també són un atractiu turístic.

-Cal pensar en termes d'indústries culturals, i llavors l'art no només ha d'importar a la Conselleria de Cultura, també és economia: cal involucrar altres conselleries, com la de turisme.

2a PART: PREGUNTES FOCUS

Es va dirigir la discussió a partir de les següents preguntes:

1. Quina és la combinació adequada dels diferents sistemes d'ajuts públics? Ajuts a la producció via concurs; subvenció als teatres o a les companyies per una part del catxet; més subvencions però retornables segons resultats; etc.
2. Què significa per a vostè que un teatre públic no ha de donar suport a espectacles banals? Opinió sobre els espais escènics de Menorca i la seva gestió?
3. Quins mitjans de comunicació poden servir millor a l'impuls de les arts escèniques i com? Cal estimular la prescripció? (És a dir, la crítica formal o informal, les recomanacions per part de persones, etc.)
4. Com haurien de ser uns premis d'arts escèniques de Menorca?

Les diferents intervencions durant la discussió permeten fer-ne el següent resum:

1) Sobre subvencions:

-Hi ha coses a millorar: no es pot donar molta feina, molt excessiva, per a justificar les despeses d'un projecte. I més quan el percentatge de cofinançament per part del propi artista és molt alt. No pot ser tan alt. Alerta que l'excés de justificació no incentivi la falsedat.

-No es veu malament, però amb dubtes, un sistema d'ajuts que es retroalimenta. És a dir que es puguin retornar subvencions (en cas d'èxit de taquilla, per exemple) i això doni punts per a futurs ajuts.

-Algun sistema de préstec també es pot estudiar, per exemple si no cal tornar-lo tot. Això aniria en el sentit que ja s'ha dit, de pensar en termes del valor econòmic que suposa la cultura, en termes d'indústries culturals.

-Cal diferenciar els ajuts per a creació artística, dels ajuts a la vida cultural associativa.

-Els ajuts per a la mobilitat són claus. Una comparativa amb com s'afavoreix la mobilitat dels esportistes és escandalosa. Per què un equip sí i un cor no?

2) Sobre programació

-Ser regidor de cultura no és ser programador. Alerta, perquè dur espectacles només per satisfer la gent, pot ser interferència política. Calen professionals.

-Necessitat d'un sistema de programació coordinat a nivell insular.

-Necessitat de professionals independents a l'administració pública, amb idees pròpies no subjectes a polítiques establertes, que fomentin la confrontació constructiva.

-Parlar de banalitat d'un espectacle és complicat. Però hi ha d'haver un mínim. S'han de fer coses que agradin i també s'ha de portar coses deficitàries però que formin els públics.

3) Sobre comunicació

-Hem de confiar en les xarxes socials, ja que els mitjans de comunicació clàssics no han de ser els principals. És veritat que les xarxes no arriben a tots els públics però són una inversió dirigida a les noves generacions.

-Això ha d'estar en relació amb millors descomptes per als joves, especialment per a aquells gèneres escènics que no tenen públic d'aquestes edats. Però no abusar; convé saber que els descomptes repercuteixen sobre les companyies.

-No és feina de l'administració fer publicitat.

-La fama dels intèrprets és fonamental per a la comunicació.

4) Sobre premis

En una primera impressió, vuit persones es manifesten a favor d'uns premis d'arts escèniques a Menorca i tres en contra.

Sobre el com haurien de ser aquests premis:

- És important convidar als artistes que hi participin
- Millor per jurat que per votació popular, si bé es poden combinar

El premi hauria de ser una bona excusa per als objectius següents:

- una festa de les arts escèniques, una nit gran
- aglutinar tots els sectors creatius
- atribuir-los el mateix valor que té una fira, per exemple
- que sigui giratori entre poblacions

Salvant les distàncies, el premi Born ha donat un bon estímulo amb les activitats paral·leles. És un bon exemple.

La implicació actual d'IB3 no és suficient: uns premis podrien connectar amb el mitjà televisiu, implicar-lo molt millor.

5) Recomanacions finals al Departament de Cultura del CIME

- Creació d'una comissió cultural.
- Funció de coordinar espais i companyies.
- Un sistema de sales d'assaig i magatzems.
- Aportar finançament des d'altres Departaments, com Turisme, Joventut, Economia...
- Reclamar una mobilitat equivalent a l'esport.
- La cultura suposa una despesa, és clar, però és una inversió.
- Valorar l'altíssima professionalitat que hi ha.

2. GRUP FOCAL D'ESPECTADORS QUALIFICATS

Data de reunió: 10 d'agost a les 18h.

Participants (9): Rafel Pallicer, Antònia Campins, Marta Marco, Ignasi Mascaró, Núria Seguí, Damià Coll, Assumpta Gorriás, Maria Sintes, Lluïcia Pallicer

Desenvolupament de la sessió:

1a PART: QUÈ ESMENARIA DEL DAFO?

A partir de les targetes que van proposar els participants i la relatoria de les diferents intervencions, podem enunciar les següents reflexions i proposicions, presentades en les dues fases en què es va desenvolupar el debat. Va ser un debat molt divers, que va saltar d'un tema a l'altre, tractant els punts proposats d'una forma general.

DEBILITATS I AMENACES

- Quasi sempre ens queixem de falta de públic, però quan es dona qualitat el públic respon.
- Això anterior encara és més cert en espectacles infantils. El públic infantil i juvenil és molt agraït a Menorca.
- El teatre infantil és important perquè educa el públic.
- Parlar d'educar el públic pot semblar pretensions, però és un problema real.
- La feina cultural està infravalorada.
- Cada públic tendeix a la rutina dels seus gustos. Cal trencar hàbits i no és fàcil.
- Fer espectacle al carrer és educatiu, atreu nous públics que no anirien a les sales pagant una entrada.
- La programació gratuïta per part dels Ajuntaments s'hauria d'obrir a espectacles més arriscats, hi ha una tendència populista, de dur espectacles poc exigents, amb la idea de satisfer molta gent.
- No hi ha confiança en els programadors.
- Manca de planificació i d'organització il·lenca. Hi hauria d'haver més coneixement del que es programa a tota la illa. Visió global. Falta de coordinació.
- La reducció dels ajuts públics condiciona molt el poder gaudir d'espectacles de qualitat, que no poden venir a Menorca a preus de mercat.
- La manca dels universitaris que estudien fora de Menorca fa perdre un públic d'hivern que seria important.
- Poca promoció de les arts escèniques per part dels mitjans de comunicació més importants.

FORTALESES I OPORTUNITATS

- Espectacles de fora: el públic respon o es pot fer que respongui. Però s'han de fer coses que qualitat. Encara que no sempre basta.
- Calen més recursos públics i hi ha motius per invertir-los.
- Cal parlar seriosament de “nova economia”, on la creativitat és clau.
- Reivindiquem el paper social de la Cultura.
- Tenim grans artistes. En música és impressionant. Per altra banda, està clar que l'illa no pot absorbir tant de talent.
- La mobilitat és molt important. Hi ha una mobilitat dels espectadors que van al poble on hi hagi un espectacle que els interessi. Es podria ajudar a això amb autobussos de final de funció. Seria el “teatre-bus”.

2a PART: PREGUNTES FOCUS

Es va dirigir la discussió a partir de les següents preguntes:

1. Què significa per a vostè que un teatre públic no ha de donar suport a espectacles banals? Programació ideal d'una temporada: quina proporció d'obres d'aquí/de fora, d'aficionats/de professionals, d'estiu/d'hivern... S'han d'estimular certs gèneres o estils?
2. Opinió sobre els espais escènics de Menorca, la gestió dels públics que fan i la comunicació. Quins mitjans de comunicació són més útils per informar-se i gaudir de les arts escèniques a Menorca? Se'n poden crear de nous?
3. Com haurien de ser uns premis d'arts escèniques de Menorca?
4. Què i com podria de ser un “teatre club” de Menorca?

Les diferents intervencions durant la discussió van seguir un ordre propi que resumim a continuació:

1) Programació

-Difícil participació del públic en la programació. Les enquestes no serviren. Calen espectadors organitzats. Les associacions culturals són importants com a suport als/les programadors/es.

-Però la clau són programadors preparats i informats. (l' informat vol dir sortir fora i veure coses que es poden dur a Menorca.)

-Programar també es pensar en termes de circuits; els programadors han d'estar dins dels circuits.

-Ben informats, els costos es poden abaratir: no és igual fer venir un artista de massa lluny que aprofitar-lo quan està de gira.

-Les produccions del Teatre Principal de Palma han de venir a Menorca.

4) Sobre un eventual Teatre Club

-Els cineclubs tenen el mèrit de la fidelitat. Això és clau. En arts escèniques és més difícil. Però també passa quan es confia en la programació.

-El TNC té uns clubs de lectura dels textos teatrals que després es podran veure a la seva programació.

-Una bona publicació de tota l'oferta cultural de l'illa seria un gran factor que ajudaria a la resta de propostes. El que hi ha ara és dispers i no basta.

-La coordinació entre teatres és molt difícil, però seria molt important, a condició que estigui en mans de personal professional. (Es lloa l'exemple de la coordinació d'estiu entre Claustre del Carme de Maó i Jazzbah de Ciutadella.)

-Evitar solapaments. Les coses que programa Líthica a les Pedreres de l'Hostal demostren que es pot programar en dies d'entre setmana.

-Avançar horaris dels espectacles. Consagrar les 20h com una hora clau.

-Coordinació: com a mínim no s'haurien de solapar espectacles similars.

-Coordinació: com a mínim no s'haurien de solapar espectacles dins del mateix poble.

-Coordinació: com a mínim no s'haurien de solapar espectacles programats gràcies a les administracions públiques.

2) Sobre mitjans de comunicació

-Els mitjans de comunicació no es fan prou ressò de la cultura en general.

-En concret, el diari Menorca, és caòtic i imprevisible en aquest àmbit. Falta un veritable suplement cultural.

-No hi ha crítica de cap tipus (ni literària, ni teatral, ni musical...)

-Xarxes socials: són massa immediates i no permet a l'espectador organitzar-se correctament.

-Cal que les sales tendeixin a una programació trimestral. I serà millor per a coordinar-se i per ajudar les agendes de tothom: mitjans, espectadors, etc.

3) Sobre els premis

En una primera impressió, 4 persones es manifesten a favor d'uns premis d'arts escèniques a Menorca, 2 en contra. Hi ha 3 abstencions. El debat de com haurien de ser aquests premis planteja:

-S'ha d'estudiar aquesta proposta per concretar-la i adaptar-la a la realitat particular de Menorca.

-Possibilitat d'enfocar el premi com una beca per a futures produccions.

-Cal diferenciar un premi general (sobre tot el que s'ha representat a Menorca durant una temporada), d'un premi com a concurs de candidatures, és a dir entre els espectacles que s'han presentat al premi. Es prefereix això segon.

5) Recomanacions finals al Departament de Cultura del CIME

-El Consell s'ha d'adreçar a les escoles.

-Cal subvencionar les activitats escolars (ara els pares ho paguen tot).

-Aprofitar la Xarxa de Biblioteques per promoure un club de lectura teatral, i que aquest estigui directament relacionat amb la programació d'arts escèniques a Menorca.

-El Premi Born és un referent per estimular moltes coses altres al voltant del premi. El CIME hauria de donar més suport a aquesta iniciativa.

-Es podria completar el Premi Born amb un premi de caràcter infantil i juvenil.

-Els Departaments de Cultura i de Mobilitat poden treballar junts en temes significatius, com autobusos subvencionats per a certs espectacles.

-Impulsar un teatre-club insular: producció i programació continuada, demanant un esforç a les associacions culturals i a les sales per fer-ho.

-Festivals de temporada. (Exemple de la Fira de Primavera de Manacor, de teatre escolar: aposta per la creació de públic.)

-Fa falta una persona gestora cultural professional per coordinar-ho tot.

3. GRUP FOCAL DE GESTORS

Data de reunió: 16 d'agost a les 11h.

Participants (8): Àngela Vallès (Teatre Principal), Virgínia Seguí (Sala Polivalent Albert Camus), Bep Pons (Sala Multifuncional des Mercadal), Tolo Frau (*Calós*), Cristina Bugallo (Produccions de Ferro), Bernat Casanovas (JazzObert), Quim Torres (Jazzbah i Es Claustre) i Manolo Obrador (Orfeó Maonès).

Desenvolupament de la sessió:

1a PART: QUÈ ESMENARIA DEL DAFO?

A partir de les targetes que van proposar els participants i la relatoria de les diferents intervencions, podem enunciar les següents reflexions i proposicions, presentades en les dues fases en què es va desenvolupar el debat:

DEBILITATS I AMENACES

- Política de posar uns preus intermedis: per atraure gent però no totalment gratuïts o massa baixos. Fer accessible la cultura no és que sigui gratis.
- Altres administracions han d'ajudar al manteniment dels espais i no només els ajuntaments. Es pensa sobretot en la CAIB. El Consell hauria de fer pressió en aquest sentit.
- Greuges comparatius amb els teatres de Madrid, que són caríssims però estan fortament subvencionats pet tots (pel govern central).
- Deixar les sales municipals gratuïtament no és sostenible, i a la vegada és una competència deslleial cap als teatres no públics.
- Dificultat formal per diferenciar lucre i no lucre. Però en realitat domina l'absència de lucre, perquè cobrar un sou, ser professional, no és lucre.
- L'abús durant l'estiu d'espectacles al carrer resulta en una competència directa a les sales i teatres.
- Es considera que hi ha manca de formació dels gestors de sales i teatres.

- Manca d'informació i coneixement per part del públic del cost real dels espectacles i dels usos dels espais.
- Manca de promoció per part dels mitjans de comunicació.

FORTALESES I OPORTUNITATS

- La societat i les arts escèniques estan ben relacionades a Menorca. Moltes aportacions en aquest sentit.
- El preu es pot utilitzar per crear nous públics i fidelitzar. Pagar és valorar.
- La publicitat i la comunicació serien més eficaces coordinades amb la política de preus.
- El diari Menorca ja no és la clau de la promoció dels espectacles. Per altra banda no hi ha crítica qualificada, una cosa que podria fer la diferència d'aquest mitjà.
- Els mitjans clàssics (diari, radio, tv) pateixen una crisi i no poden seguir la cultura com seria necessari.
- Estem en un moment bo? Canvi polític, millora econòmica... Ho podria semblar, però no és tan evident per a tothom.
- El cas del Claustre i Jazzbah mostra dues coses: els avantatges de coordinar la seva programació i el fet evident que els grups que ells porten no vindrien per tan poca remuneració si no fos que venen a Menorca. Això és una fortalesa.
- Alta valoració del producte artístic local per part del públic menorquí. Es pot parlar d'un públic fidel.
- Ens hem d'adaptar a les oportunitats de comunicació que ofereixen les noves xarxes socials.
- Hem d'anar cap a una programació amb periodicitat i constant, i també aprofitar les fires i els premis consolidats.

2a PART: PREGUNTES FOCUS

Es va dirigir la discussió a partir de les següents preguntes:

1. Quins públics i espectacles "funcionen"? Creu que es fa prou difusió de les programacions? Cal estimular la prescripció (=la crítica formal o informal, les recomanacions per part de persones, etc.)? Quins mitjans d'informació es poden millorar?
2. Programació. Quines dificultats destacaria a l'hora d'ajudar a produir un espectacle de Menorca? I quines dificultats destacaria a l'hora de portar un espectacle de fora de Menorca?

3. Com haurien de ser uns premis d'arts escèniques de Menorca?

4. Què i com podria ser un "teatre-club" de Menorca?

Les diferents intervencions durant la discussió partien d'aquestes preguntes però van crear un únic debat general, dirigit clarament a fer una sèrie de recomanacions al Consell Insular de Menorca. Aquest n'és el resum:

-El nivell del Consell és molt voluble i inestable. Al manco en el passat, no hi ha hagut una trajectòria que inspiri confiança del que pot fer.

-El Consell té les competències formals en Cultura, però en relació a les arts escèniques està situat en un nivell intermedi poc eficaç: no té ni la gestió dels espais (la base), ni el pressupost suficient per subvencionar correctament l'activitat creativa (el sostre).

-Cal crear un circuit menorquí, imitant el de Balears, que s'ha de redefinir a escala insular i amb dotació econòmica adequada.

-El mercat és molt petit. El circuit també ho seria. Però es podria compartir programació. Hi ha sales amb característiques molt similars.

-Coordinar una programació d'àmbit insular és vist amb escepticisme: ja seria molt si s'aconseguís no solapar actuacions. L'Agenda Cultural ho pot fer possible, a condició que el Departament de Cultura assumeixi un paper important en aquest sentit i no sigui una simple publicació.

-Hi ha coses d'estiu que no cal coordinar, perquè no s'han de compartir: Pedra Viva, Festival de Música, etc. És molt més important durant la temporada. El teatre, per exemple, ha de ser a la tardor.

-Es proposa un Centre de coordinació. Amb un responsable tècnic del Departament de Cultura del CIME que rebi les propostes. Però les sales haurien d'assumir un compromís.

-S'assumeix que els programadors han de sortir més a veure coses del que fan actualment. Però no hi ha un pressupost per fer-ho. En tot cas, programar és una feina de les sales, no del Consell.

-Es produeix un llarg debat sobre la professionalitat dels artistes. Preocupen els greuges comparatius que es poden produir entre ells, especialment en el terreny fiscal.

-No veuen gaires possibilitats de fidelització del públic a través d'organitzar una sistema de Teatre-Club. El primer que cal és una bona base d'informació perquè la gent confii. I això requereix molta previsió en la programació.

-No veuen útil organitzar uns premis de les arts escèniques de Menorca. En lloc d'això seria millor ajudar espectacles menorquins perquè puguin accedir a premis ja consolidats, com els Max.

-Amb el pressupost limitat ara seria començar els premis per la teulada. Realment no hi ha base suficient amb el que es produeix en arts escèniques a Menorca.

-El premi Born és important, però podria repercutir més sobre el teatre a Menorca. El Consell podria assumir la producció menorquina de l'obra premiada.

OPINIÓ FINAL SOBRE EL DAFO INICIAL

Al final de cada Grup Focal es va demanar als participants que marquessin (votessin) els tres punts que consideraven més significatius i rellevants de cada quadrant de l'anàlisi DAFO. Aquí presentem el resultat d'aquesta expressió de les opinions dels participants dels tres grups globalment:

DAFO de les arts escèniques a Menorca	
<p>DEBILITATS</p> <ol style="list-style-type: none">1. Absència d'hàbit consolidat de consum escènic Vots: 4+3+1= 82. El mercat teatral és de petites dimensions Vots: 1+0+2= 33. Els preus considerats raonables són massa barats per finançar la major part dels espectacles	<p>AMENACES</p> <ol style="list-style-type: none">1. La globalització erosiona la percepció del valor social que tenen l'art i la cultura locals Vots: 2+0+1= 32. Competència d'altres formes d'oci i d'espectacles no artístics, o directament banals Vots: 4+2+3= 9

<p>Vots: $3+2+5= 10$</p> <p>4. Pocs professionals de programació i de gestió cultural Vots: $4+7+0= 11$</p> <p>5. Baix nivell de patrocini i de mecenatge Vots: $3+1+4= 8$</p> <p>6. Poca vertebració del sector escènic i manca de planificació Vots: $2+5+2= 9$</p> <p>7. Insularitat, en dos sentits: a) limitació geogràfica de la població de referència; b) costos afegits per a la mobilitat dels espectacles i dels artistes Vots: $10+2+5= 15$</p> <p>8. Estacionalitat, que fa que la temporada teatral sigui en èpoques de baixa població Vots: $0+1+0= 1$</p> <p>9. Programació gratuïta per part d'Ajuntaments. Vots: $0+0+3= 3$</p> <p>10. Encara s'ha d'educar al públic (telèfons, silenci, puntualitat, no menjar, no moure's, etc..) Vots: $5+4+1= 10$</p>	<p>3. Pèrdua de la funció comunitària del "trobar-se al teatre" Vots: $0+4+2= 6$</p> <p>4. Desconnexió entre el teatre que es fa i les coses que importen a la ciutadania Vots: $1+3+1= 5$</p> <p>5. Degradació econòmica de l'activitat creadora i reducció consegüent de propostes artístiques Vots: $1+2+2= 5$</p> <p>6. Reducció d'ajuts públics Vots: $7+6+3= 16$</p> <p>7. Falta de criteris artístics entre la població (educació?), consum d'entreteniment sense art Vots: $9+2+5= 16$</p> <p>8. No es valora la feina cultural. S'entén que es fa 'per amor a l'art'. Vots: $7+2+6= 15$</p>
<p style="text-align: center;">FORTALESES</p> <p>1. Gran nombre de sales a Menorca (més de 10) Vots: $5+4+2= 11$</p> <p>2. Equipaments de molta qualitat (i alguns de molt significatius, amb llarga tradició i arrelament dins la vida social) Vots: $4+2+4= 10$</p> <p>3. Bon nombre d'artistes qualificats i de tècnics de bon nivell Vots: $5+5+4= 14$</p> <p>4. Diverses escoles que milloren la formació dels artistes Vots: $4+1+5= 10$</p> <p>5. Alguns actors i actrius molt populars Vots: $1+2+3= 6$</p> <p>6. Entitats associatives locals d'arts escèniques solvents i molt arrelades Vots: $3+5+4= 12$</p> <p>7. Mitjans de comunicació locals que es fan ressò de forma habitual de l'actualitat teatral i artística en general Vots: $3+3+0= 6$</p>	<p style="text-align: center;">OPORTUNITATS</p> <p>1. Una certa reacció del públic contra la globalització que reverteix en la revalorització d'allò local, també en el terreny artístic Vots: $2+2+1= 5$</p> <p>2. Reivindicació creixent d'un nou paper social de la cultura Vots: $4+3+4= 11$</p> <p>3. Valorització de la creativitat i de les arts com a part de la nova economia del coneixement Vots: $4+3+3= 10$</p> <p>4. Existència d'un nou circuit de teatre de les Illes Balears i ajudes a la mobilitat dels artistes per part de l'administració autonòmica Vots: $8+4+5= 17$</p> <p>5. Reacció de certs públic contra l'excés d'audiovisual i del virtual, que troben en el teatre la revalorització de l'espectacle en viu Vots: $1+1+0= 2$</p> <p>6. Creixent turisme cultural a Menorca Vots: $4+1+7= 12$</p> <p>7. Sorgiment de nous creadors amb vocació artística i social Vots: $3+2+5= 10$</p>

Com es veu, en el **Grup Focal d'Artistes**, la Debilitat més remarcada és sobretot la *Insularitat*, en dos sentits: a) *limitació geogràfica de la població de referència*; b) *costos afegits per a la mobilitat dels espectacles i dels artistes*. Mentre que l'Amenaça més remarcada és *La falta de criteris artístics entre la població (educació?)*, *consum d'entreteniment sense art*.

Pel que fa a les Fortaleses, cal dir que les dues més remarcades són: *Gran nombre de sales a Menorca (més de 10)*; i *Bon nombre d'artistes qualificats i de tècnics de bon nivell*. L'Oportunitat més significativa per a aquest grup focal és: *L'existència d'un nou Circuit de Teatre de les Illes Balears i ajudes a la mobilitat dels artistes per part de l'administració autonòmica*.

En el cas del **Grup Focal d'Espectadors**, la Debilitat més remarcada és: *Pocs professionals de Programació i de gestió Cultural*, i l'Amenaça més votada és: *La reducció d'ajuts públics*.

És significatiu que les Fortaleses més assenyalades per a aquest grup focal són dues: *Bon nombre d'artistes qualificats i de tècnics de bon nivell*; i *Entitats associatives locals d'arts escèniques solvents i molt arrelades*. I també que l'Oportunitat més destacada és: *Existència d'un nou Circuit de Teatre de les Illes Balears i ajudes a la mobilitat dels artistes per part de l'administració autonòmica*.

Pel que fa al **Grup Focal de Gestors**, les Debilitats més remarcades són: *Els preus considerats raonables són massa barats per finançar la major part dels espectacles*; i *La Insularitat*. Les Amenaces que copsen les persones d'aquest grup són, per la seva part: *No es valora la feina cultural, s'entén que es fa per 'amor a l'art'*; i la *Falta de criteris artístics entre la població (Educació?) consum d'entreteniment sense art*.

Si anem a la part positiva de la seva opinió, aquest Grup Focal considera la Fortalesa més important les *Diverses escoles que milloren la formació dels artistes*. Com Oportunitat més remarcada opten per: *Creixent turisme cultural a Menorca*.

D'una forma general, les diferències i les coincidències entre els tres Grups Focals són molt interessants per entendre millor les diferents perspectives de les persones segons la seva funció dins del Sistema de les arts escèniques de Menorca.

ANNEX 2. ESTADÍSTIQUES DEL CONSUM CULTURAL A LES ILLES BALEARS – RESUM

*INFORMACIONS CEDIDES PER LA DIRECCIÓ GENERAL DE
CULTURA DE LA CONSELLERIA DE PARTICIPACIÓ,
TRANSPARÈNCIA I CULTURA DEL GOVERN BALEAR.*

Agraïm a la Direcció General de Cultura que hagi posat en marxa aquest estudi i que ens hagi avançat alguns dels seus resultats inicials, que resumim a continuació.

OBJECTIU I METODOLOGIA

L'objectiu principal de l'estudi és determinar el consum efectiu i el consum potencial de productes i de serveis de caràcter cultural per part dels ciutadans de les Illes Balears, i més concretament:

- Conèixer la demanda de serveis culturals per productes i per freqüència.
- Classificar els ciutadans en funció de l'Índex de Consum Cultural.
- Determinar la participació directa dels ciutadans en activitats artístiques.
- Identificar les principals barreres per a un major accés i una major participació en la cultura.
- Determinar el grau de satisfacció amb els serveis culturals consumits.

El treball ha estat dirigit i coordinat per la Direcció General de Cultura i consta de tres parts:

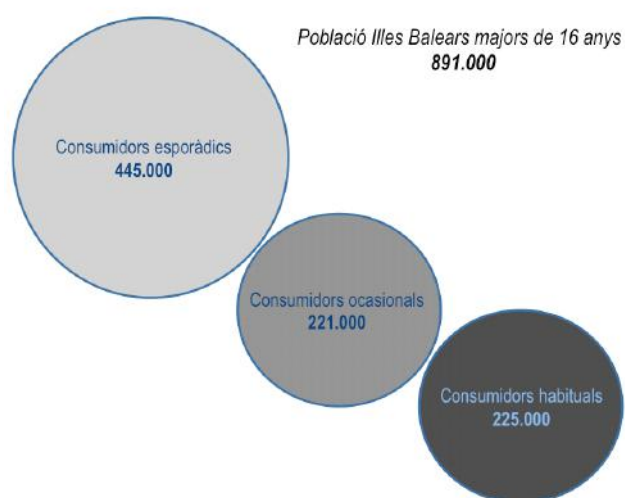
- 1.** Disseny d'un qüestionari adreçat als ciutadans de les Illes Balears.
- 2.** Realització de 1.601 enquestes a ciutadans de les Illes Balears majors de 16 anys. El marge d'error global és del $\pm 2,5\%$ i la mostra s'ha distribuït equilibradament entre 4 zones: Palma (393 enquestes), la resta de Mallorca (407 enquestes), Menorca (401 enquestes), i Eivissa i Formentera (400 enquestes). S'han combinat enquestes telefòniques (1.300) i enquestes presencials (301) per tal de poder arribar als barris i als perfils socioeconòmics més baixos. Les enquestes es varen realitzar entre els dies 29 de juny de 2016 i 20 de juliol de 2016.
- 3.** Informe Estadístic, Informe Final dels Resultats, Informe de Conclusions i Anàlisi DAFO.

PRINCIPALS RESULTATS

- 1.** La realització d'activitats relacionades amb la cultura en el seu conjunt (llegir; anar al cinema; anar a concerts, a exposicions o al teatre; fer fotografia, música o pintura; escoltar música, i ballar o cantar) forma part de les activitats habituals que realitzen els ciutadans de les Illes Balears durant el seu temps de lleure.
- 2.** El consum o la realització d'activitats culturals és major entre les dones en pràcticament tots els àmbits. A més, la participació és major a mesura que la gent es fa més gran.
- 3.** Les activitats culturals més realitzades durant els darrers 12 mesos són anar a la biblioteca (a causa del gran pes que té l'activitat d'estudiar en la franja d'edat de 16-34 anys), llegir llibres, anar al cinema i anar a concerts. Altrament, les activitats menys realitzades són anar al circ, anar a espectacles de dansa i anar al teatre.
- 4.** La valoració que reben la realització o el consum d'activitats culturals és especialment alta en el cas d'anar a concerts, llegir llibres, visitar museus, exposicions i monuments, i anar al teatre. Les activitats pitjor valorades són aquelles relacionades amb els espectacles de circ i els de dansa.
- 5.** El grau de consum cultural dels ciutadans de les Illes Balears comparat amb el de la resta de països de la UE (% de població que ha consumit almenys un cop un producte o un servei cultural) no varia significativament pel que fa a la mitjana de la UE, és a dir, el nivell de consum balear dista del nivell dels països més avançats, però és superior al dels països amb menys consum cultural.
- 6.** Les causes per les quals no es consumeixen més activitats culturals són la manca de temps o la manca d'interès. Si es compara amb les barreres existents a altres països europeus, el fet que l'oferta sigui limitada o de poca qualitat és un motiu molt més important per als ciutadans de les Illes Balears que per a la resta d'europeus, especialment quan es tracta d'assistir a concerts o teatres, i de visitar museus, exposicions, monuments o llocs històrics. Per altra banda, un preu massa car dels concerts, el cinema o el teatre és un motiu especialment significatiu per no acudir-hi.
- 7.** En aquells casos a on s'ha pogut mesurar, com ara la lectura de llibres i el consum de cinema o de teatre, el català és una llengua de consum molt

minoritària (19% per a la lectura de llibres i 1,6% pel cinema), excepte en el cas del teatre (45%).

8. No hi ha diferències significatives entre les activitats culturals realitzades o consumides entre les diferents Illes.
9. Existeixen tres segments molt diferenciats en funció de la freqüència de consum que se'n fan de les diferents disciplines culturals:

10. El 25% de la població major de 16 anys de les Illes Balears es pot considerar consumidora habitual de cultura, ja que participa diversos cops al mes en una o diverses disciplines o activitats culturals. Els trets característics del perfil d'aquest tipus de consumidor són:

- Més presència de dones (54%) i més joves (42 anys de mitjana).
- Nascut majoritàriament a les Illes Balears (65%) i amb el català com a llengua habitual (46%). Forta presència d'estudis superiors (54%) o secundaris (39%). Alta presència de gent que treballa i d'estudiants. Menor presència d'aturats i de jubilats. Nombre significatiu de gent nascuda a la resta d'Europa (8%).
- Realitza un alt consum cultural: visita museus, exposicions, monuments o llocs històrics un cop al mes; assisteix a un concert cada dos mesos; va al cinema dos cops cada tres mesos, i assisteix a un espectacle de teatre dos cops a l'any.

11. Un altre 25% de la població és consumidora ocasional, ja que participa d'una activitat cultural pocs cops a l'any. Els trets característics del perfil d'aquest tipus de consumidor són:

- Més presència de dones (52%).
- Nascut majoritàriament a les Illes Balears (65%) i amb el castellà com a llengua habitual (41%). Forta presència d'estudis secundaris (43%) o superiors (41%). Alta presència de gent que treballa. Menor presència d'aturats i d'estudiants.
- Realitza un consum cultural mitjà: visita museus, exposicions, monuments o llocs històrics un cop al trimestre; assisteix a un concert cada sis mesos; va al cinema dos cops cada tres mesos, i a un espectacle de teatre un cop a l'any.

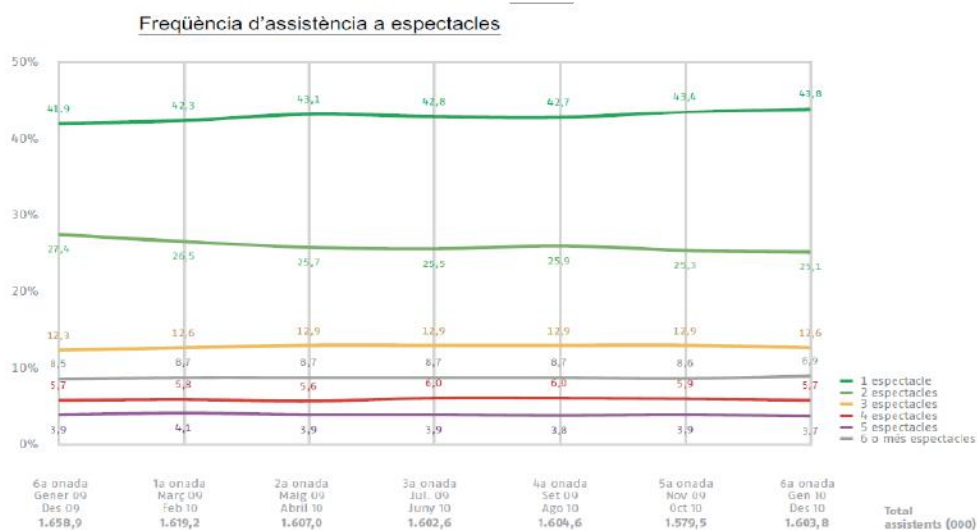
12. El 50% de la població restant està formada per consumidors esporàdics, els quals fan un consum cultural al llarg de l'any molt baix (excloent-ne el cinema). Els trets característics del perfil d'aquest tipus de consumidor són:

- Més presència d'homes (51%) i més majors (50 anys de mitjana).
- Alta presència de gent nascuda a la resta de l'Estat (30%) amb el català com a llengua poc habitual (31%). Alta presència de gent sense estudis o amb estudis primaris (37%), però també de gent amb estudis superiors (19%). Major presència de jubilats i d'aturats.
- Realitza un consum cultural molt baix: visita museus, exposicions, monuments o llocs històrics una vegada a l'any; va a la biblioteca un cop cada tres anys, i a un concert cada dos anys.

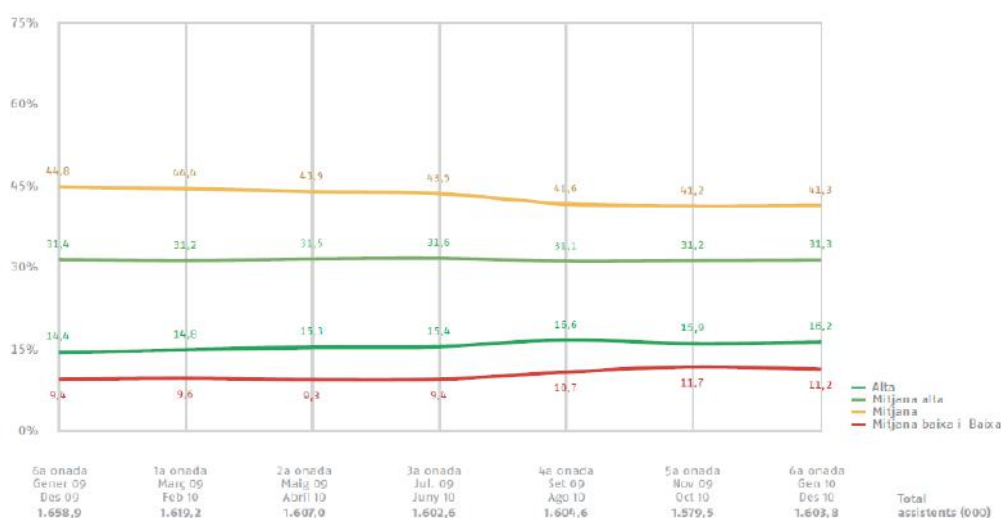
ANNEX 3. ESTADÍSTIQUES CULTURALS DE REFERÈNCIA GENERAL

A. FREQUÈNCIA D'ASSISTÈNCIA A ESPECTACLES PER PART DE LA POBLACIÓ DE CATALUNYA

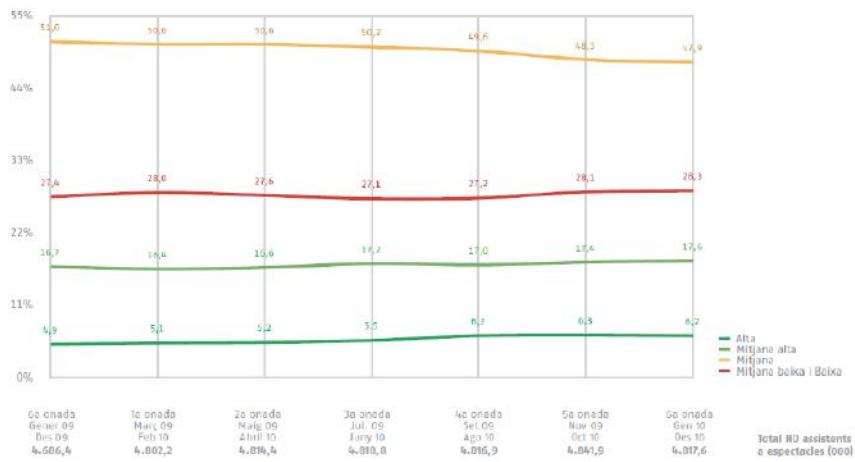
El Baròmetre de la Comunicació i la Cultura de Catalunya, que va publicar fins al 2011 la Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura (FUNDACC) era únic en el seu gènere en el nostre àmbit geogràfic. (La Fundacc va desaparèixer el 2014 víctima dels retalls de la Generalitat de Catalunya, i només van seguir publicant-se els estudis d'audiència dels mitjans de la comunicació per part d'altres entitats independents.) Dades de 2010:

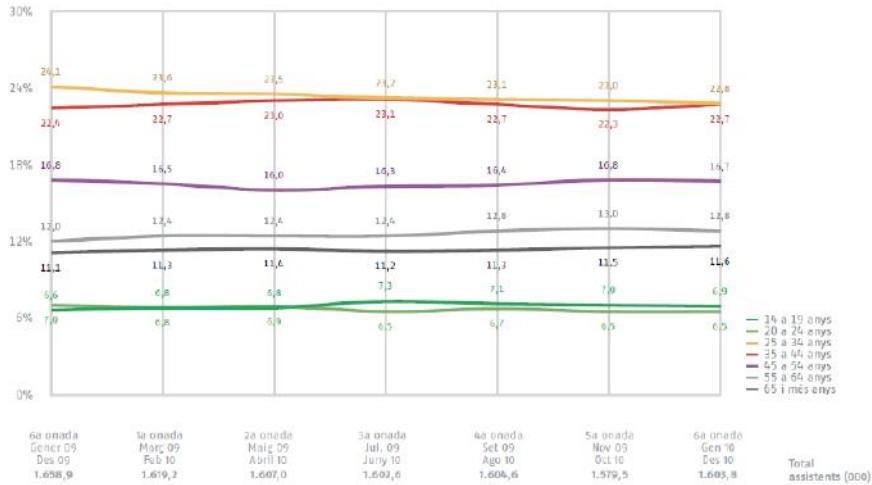
Perfil dels assistents: classe social

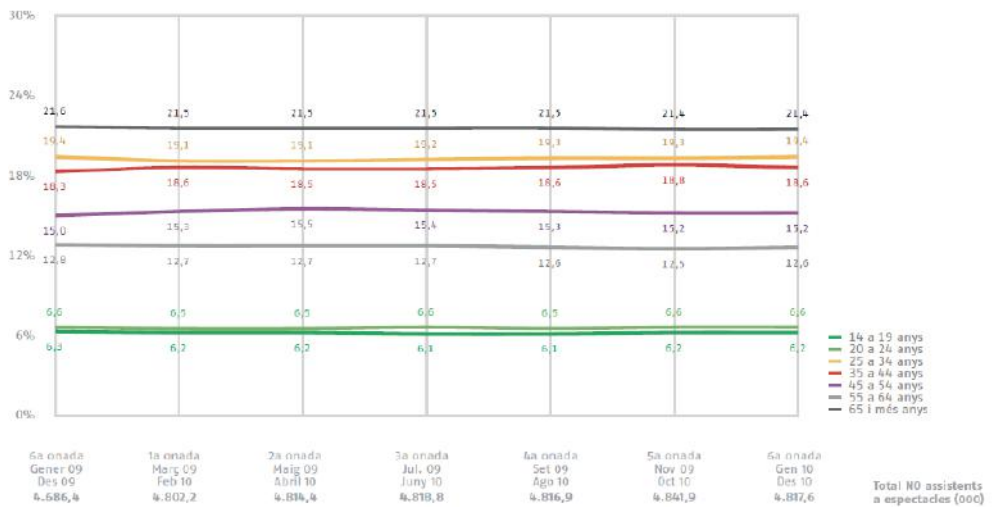
Perfil dels NO assistents: classe social

Perfil dels assistents: edats

Perfil dels NO assistents: edats

B. HÀBITIS I PRÀCTIQUES CULTURALS A ESPANYA

Però l'estudi de referència més habitual sobre hàbits culturals (i aquest sí que es segueix publicant) és el del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte: **Encuesta de Hábitos y Prácticas Culturales de España**, y coneixem la referida a 2014-15. A continuació algunes dades i gràfics corresponents al seu apartat sobre Artes Escénicas:

Gráfico 30
Personas según la asistencia a espectáculos escénicos
(En porcentaje)

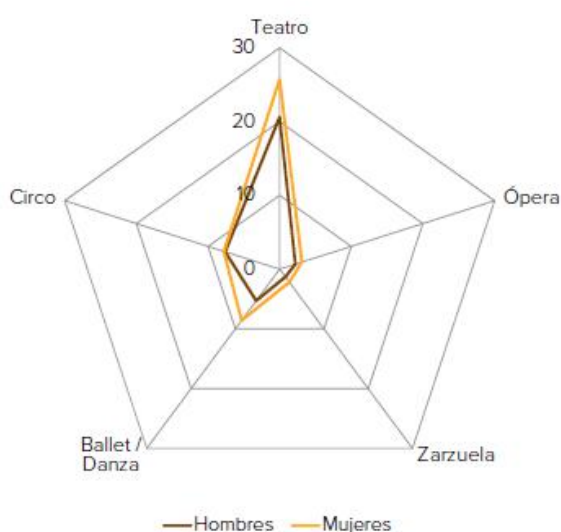

Gráfico 31
Personas según la asistencia al teatro
(En porcentaje)

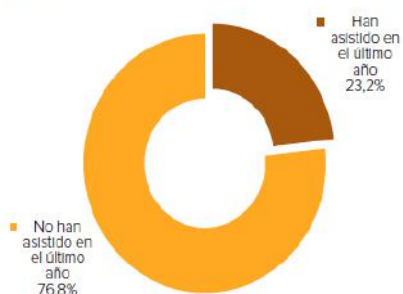

Gráfico 38
Personas según la asistencia a conciertos
(En porcentaje)

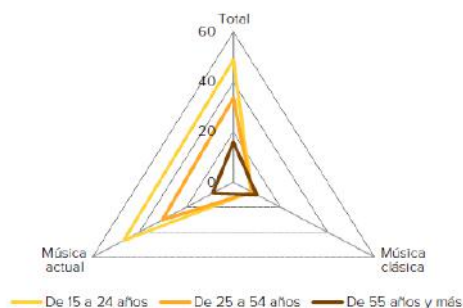

Gráfico 32
Personas que asistieron al teatro en el último año según características
(En porcentaje)

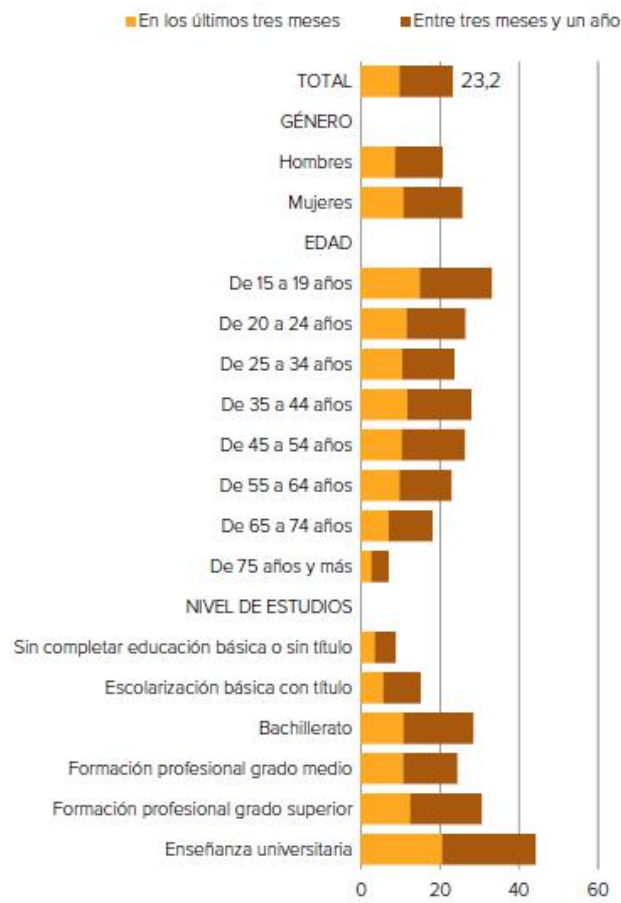

Gráfico 33
Personas que han ido al teatro en un año según el género teatral de la última vez que asistieron
(En porcentaje)

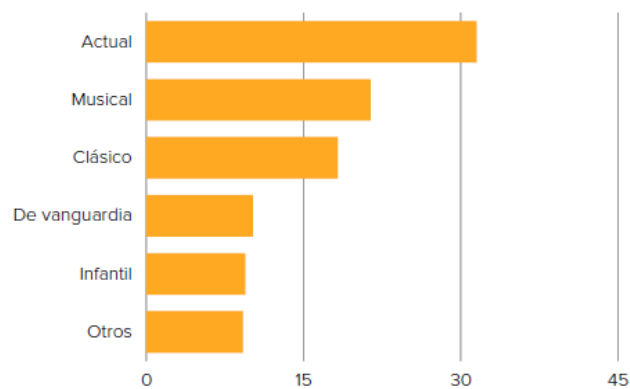

Gráfico 35
Personas según la asistencia a la ópera en el último año
(En porcentaje)

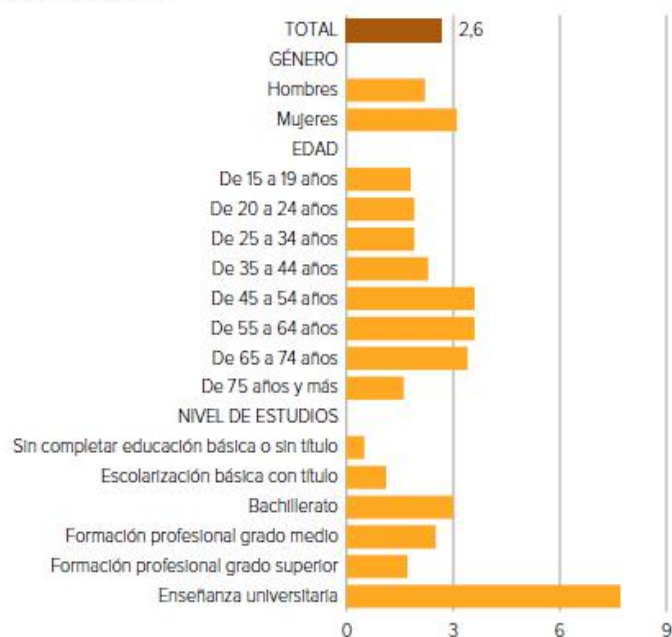

Gráfico 37
Personas según la asistencia al ballet/danza en el último año
(En porcentaje)

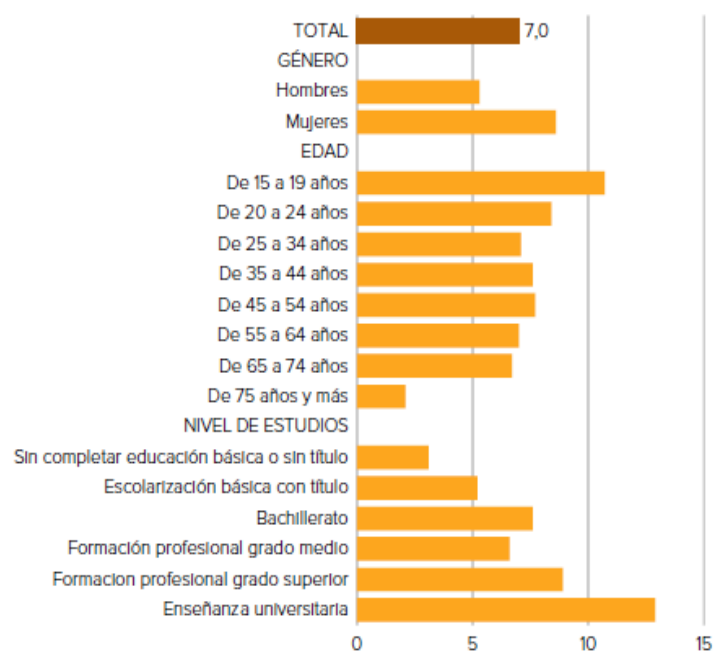

Gráfico 39
Personas según la asistencia a conciertos de música
actual en el último año
(En porcentaje)

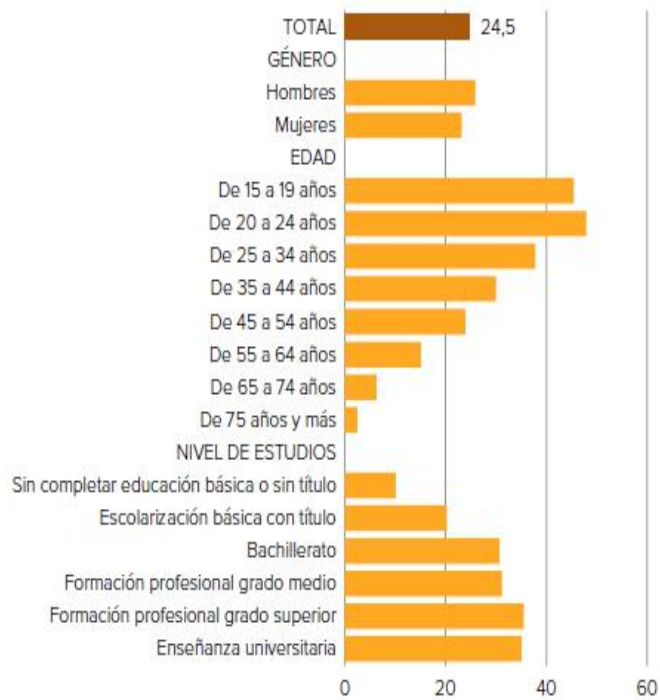

Gráfico 40
Personas según la asistencia a conciertos de música
clásica en el último año
(En porcentaje)

